ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

លេខ: ១៣៦ ..សសរ

សេចក្តីសម្រេច
ស្តីពី
ការបង្កើតក្រុមការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត

រាជរដ្ឋាភិបាល

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩១៣/៩០៣ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១២១៣/១៣៩៣ ចុះថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៣ ស្តីពីការកែសម្រួលនិងបំពេញបន្ថែមសមាសភាពរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៤១៦/៣៦៨ ចុះថ្ងៃទី០៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦ ស្តីពីការកែសម្រួលនិងបំពេញបន្ថែមសមាសភាពរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឲ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៩ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឲ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០២០៩/១៧៣ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩ ស្តីពីការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌
- យោងតាមការចាំបាច់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល

សម្រេច

ប្រការ១.-

ត្រូវបានកំណត់ឲ្យគ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័នបង្កើតក្រុមការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត សម្រាប់ធ្វើការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ។

ប្រការ២.-

ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ដែលជាយន្តការនៅអមទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ត្រូវបង្កើតក្រុមការងារដែលមានឈ្មោះថា ក្រុមប្រតិបត្តិលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលមានភារកិច្ចដូចខាងក្រោម៖

- បណ្តុះបណ្តាល និងកសាងសមត្ថភាពដល់មន្ត្រីក្រុមការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនៅតាមក្រសួង ស្ថាប័នអំពីវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត
- ផ្តល់យោបល់ជូនក្រសួង ស្ថាប័ន ក្នុងការរៀបចំរបាយការណ៍វាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត
- ធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម រៀបចំបោះពុម្ព និងផ្សព្វផ្សាយអំពីគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីវិធីសាស្ត្រវាយ-តម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត។

ប្រការ៣.-

ក្រុមការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនៃក្រសួង ស្ថាប័ន ត្រូវទទួលការបណ្តុះបណ្តាលនិងការអនុវត្តសាកល្បង អំពីគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត។

វិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តមានភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធនៃសេចក្តីសម្រេចនេះ។

ប្រការ៤.-

ក្រសួង ស្ថាប័នត្រូវធ្វើការវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តរបស់ខ្លួនដោយអនុវត្តទៅតាមវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត បន្ទាប់ពីក្រុមការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តរបស់ក្រសួង ស្ថាប័ន បានបញ្ចប់ការបណ្តុះ-បណ្តាលនិងការអនុវត្តសាកល្បង។

របាយការណ៍វាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ត្រូវដាក់ជូនថ្នាក់ដឹកនាំនៃក្រសួង ស្ថាប័ន ធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់រៀបចំសេចក្តីព្រាងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត។

ប្រការ៥.-

ក្រុមប្រតិបត្តិលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ត្រូវសហការជាមួយក្រុមការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនៅតាមក្រសួង ស្ថាប័ន ដើម្បីសិក្សានិងដកពិសោធលើលទ្ធផលការងារអនុវត្តការវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលក្រសួង ស្ថាប័នបានអនុវត្ត។ ៣/៤

ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ ស្ដីពីការអនុវត្ត ការវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តរបស់ក្រសួង ស្ថាប័ន ជូនរាជរដ្ឋាភិបាល។

ប្រការ៦.

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងសេចក្ដីសម្រេចនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

ប្រការ៧.

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្ដីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ រដ្ឋមន្ត្រីគ្រប់ក្រសួង និងប្រធានគ្រប់ស្ថាប័នដែលពាក់ព័ន្ធ ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តសេចក្ដីសម្រេចនេះ តាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខាតទៅ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ៨ ឆ្នាំ២០១៦

នាយករដ្ឋមន្ត្រី

សម្ដេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន

កន្លែងទទួល:

-ក្រសួងព្រះបរមរាជវាំង
-អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
-អគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា
-អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា
-អគ្គលេខាធិការរាជរដ្ឋាភិបាល
-ខុទ្ទកាល័យសម្ដេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ នាយករដ្ឋមន្ត្រី
-ខុទ្ទកាល័យសម្ដេច ឯកឧត្តម លោកជំទាវឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
-ដូចប្រការ ៧
-រាជកិច្ច
-ឯកសារ កាលប្បវត្តិ

ឧបសម្ព័ន្ធ

វិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់
នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត

វិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត (Regulatory Impact Assessment–RIA) ត្រូវបាននិងកំពុងអនុវត្តជាផ្លូវការនៅក្នុងប្រទេសចំនួនជាង ៦០[1] លើពិភពលោក ហើយប្រទេសទាំងនេះបានទទួលស្គាល់គុណតម្លៃនៃវិធីសាស្ត្រនេះដែលជាឧបករណ៍មួយសម្រាប់វិភាគលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ក្រោមទម្រង់ខុសៗគ្នាតែគោលការណ៍តែមួយ ដើម្បីរៀបចំលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តទាំងនោះឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងប្រសិទ្ធផលខ្ពស់ កាត់បន្ថយផលអវិជ្ជមានដល់ធុរកិច្ចនិងវិនិយោគ ដែលជាកត្តាមួយជួយលើកកម្ពស់ផលិតភាព និងការប្រកួតប្រជែង[2] ជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

វិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ត្រូវបានអនុវត្តសាកល្បងតាំងពីឆ្នាំ២០០៨នៅអតីតក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែនិងថាមពល ដែលជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ក្រោមហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ហើយចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០១១ គម្រោងវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ត្រូវបានដាក់នៅក្រោមក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ដែលដំបូងមានក្រសួងចំនួន៤ចូលរួមអនុវត្តសាកល្បងគឺក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម អតីតក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល ក្រសួងបរិស្ថាន និងក្រសួងទេសចរណ៍។ បន្ទាប់មក នៅឆ្នាំ២០១៤ បានបន្ថែមក្រសួងចំនួន៣ទៀតគឺក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈនិងក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់និងនេសាទ និងនៅចុងឆ្នាំ២០១៥ បានបន្ថែមក្រសួងចំនួន៦ទៀត គឺក្រសួងឧស្សាហកម្មនិងសិប្បកម្ម ក្រសួងសុខាភិបាល ក្រសួងប្រៃសណីយ៍និងទូរគមនាគមន៍ ក្រសួងសាធារណការនិងដឹកជញ្ជូន ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្មនិងសំណង់។ ចាប់ពីដើមឆ្នាំ២០១៧ នឹងមានក្រសួងស្ថាប័នចំនួន៦បន្ថែមទៀតចូលរួមក្នុងកម្មវិធីវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ដែលក្នុងនេះ ក្រសួងការពារជាតិបានបង្កើតក្រុមការងារវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តរួចហើយ។

គម្រោង និងកម្មវិធីវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត បានផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយដល់គ្រប់ក្រសួងស្ថាប័នរួមទាំង អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា និងព្រឹទ្ធសភា សាលាភូមិន្ទរដ្ឋបាល រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា ធុរកិច្ច និងសង្គមស៊ីវិលមួយចំនួន ដោយមានការគាំទ្រយ៉ាងផុសផុលពីថ្នាក់ដឹកនាំ និងសិក្ខាកាមទាំងអស់ឲ្យមានលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដើម្បីអនុវត្តRIAនៅកម្ពុជា។

---

[1] សមាជិក OECD (EU, UK, USA etc.), នៅអាស៊ាន វៀតណាមជាប្រទេសទី១ ដែលបានកំណត់ក្នុងច្បាប់ឲ្យអនុវត្តវិធីសាស្ត្រ RIA ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៩

[2] Best-Practice Regulation Handbook, Australian Government, Jun 2010

ការអនុវត្តវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវអនុវត្តជាពីរដំណាក់កាលដូចខាងក្រោមៈ

១. រាល់សំណើបញ្ញត្តិកម្មដែលមានផលប៉ះពាល់ដល់ធុរកិច្ច តម្រូវឱ្យធ្វើការវាយតម្លៃបឋមលើផលប៉ះពាល់

២. ប្រសិនបើការវាយតម្លៃបឋមលើផលប៉ះពាល់បង្ហាញថា សំណើបញ្ញត្តិកម្មនោះមានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានគួរឱ្យកត់សម្គាល់ដល់សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច ឬដល់ការប្រកួតប្រជែង តម្រូវឱ្យបន្តធ្វើការវាយតម្លៃពេញលេញលើផលប៉ះពាល់។

ទាំងការវាយតម្លៃបឋម ទាំងការវាយតម្លៃពេញលេញ ត្រូវមានការវិភាគតាមធាតុទាំង៧របស់វិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត។ គោលបំណងរបស់ការវាយតម្លៃបឋម គឺវាយតម្លៃឱ្យបានរហ័សលើសំណើបញ្ញត្តិកម្ម ដើម្បីបង្ហាញថា តើសំណើបញ្ញត្តិកម្មនោះមានផលប៉ះពាល់គួរឱ្យកត់សម្គាល់ឬទេ។ សំណើបញ្ញត្តិកម្មណាដែលមិនមានផលប៉ះពាល់គួរឱ្យកត់សម្គាល់ មិនតម្រូវឱ្យធ្វើការវិភាគបន្តទៀតទេ។ សំណើបញ្ញត្តិកម្មដែលមានផលប៉ះពាល់គួរឱ្យកត់សម្គាល់ តម្រូវឱ្យធ្វើការវាយតម្លៃពេញលេញប្រកបដោយការសិក្សាស៊ីជម្រៅទៅតាមធាតុទាំង៧នៃវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដូចខាងក្រោមៈ

ធាតុទី១- បញ្ហា

ដំណាក់កាលទី១នៃការវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត គឺកំណត់លក្ខណៈនិងទំហំនៃបញ្ហាដែលត្រូវដោះស្រាយ។

ការរកឱ្យឃើញបញ្ហាដែលកើតមានឡើង វាមានសារៈសំខាន់ មុននឹងសម្រេចថា តើអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដូចជាការដាក់បញ្ញត្តិកម្ម គឺជាការចាំបាច់ឬទេ។ ប្រសិនបើមិនបានយល់ច្បាស់លាស់អំពីប្រភពលក្ខណៈនិងទំហំនៃបញ្ហាទេសំណើបញ្ញត្តិកម្ម នោះអាចមិនគ្រប់គ្រាន់ មិនសមរម្យ ឬមិនមានប្រសិទ្ធភាព។

ការកំណត់បញ្ហាឱ្យបានច្បាស់លាស់ ជួយឱ្យមានការចាប់អារម្មណ៍ទៅលើអ្វីដែលចាំបាច់ត្រូវផ្លាស់ប្តូរ និងទំហំនៃការផ្លាស់ប្តូរនោះ ដែលនឹងអាចជួយរកដំណោះស្រាយដែលមានសក្តានុពល ហើយនឹងកាត់ចោលនូវដំណោះស្រាយមិនសមរម្យទៀត។

កិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល អាចមានហេតុផលត្រឹមត្រូវ ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងសង្គម ឬបរិស្ថានដែលមិនអាចធ្វើឱ្យសម្រេចតាមរយៈទីផ្សារ។ កិច្ចអន្តរាគមន៍ទាំងនេះមានដូចខាងក្រោម ៖

- កែតម្រូវភាពបរាជ័យនៃទីផ្សារ

- ជំរុញលទ្ធផលឲ្យមានសមធម៌ ឬស្តង់ដារអប្បបរិមានៃការរស់នៅក្នុងសហគមន៍
- ធានាសុវត្ថិភាពសង្គមដោយការពារប្រជាជនពីឧក្រិដ្ឋកម្ម និងអំពើរំលោភបំពាន

១.បញ្ជីត្រួតពិនិត្យ

ដើម្បីធ្វើបញ្ជីត្រួតពិនិត្យ អ្នកវាយតម្លៃត្រូវឆ្លើយសំណួរដូចខាងក្រោម៖

- តើបញ្ហានោះធំកម្រិតណា និងមានផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរកម្រិតណា?
- អ្វីជាផលប៉ះពាល់នៃបញ្ហា និងនរណារងផលប៉ះពាល់នោះ?
- តើអ្នកមានភស្តុតាង ឬឧទាហរណ៍ដើម្បីគាំទ្របញ្ហានោះទេ?
- ហេតុអ្វីបានជាបញ្ញត្តិកម្មដែលមានស្រាប់មិនអាចដោះស្រាយបញ្ហានោះបាន?
- តើមានអ្វីកើតឡើង ប្រសិនបើមិនចាត់វិធានការលើបញ្ហានោះ?
- តើកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលអាចដោះស្រាយបញ្ហានោះបានឬទេ?

២.ការកែតម្រូវភាពបរាជ័យនៃទីផ្សារ

ជាទូទៅ ទីផ្សារដែលដំណើរការល្អបានផ្តល់មធ្យោបាយមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការបែងចែកទំនិញ និងសេវានៅក្នុងសហគមន៍ ធ្វើឲ្យមានសុខុមាលភាពច្រើននៅក្នុងសហគមន៍។ ទីផ្សារគឺជាមធ្យោបាយដ៏ល្អបំផុតក្នុងការធានាឲ្យមានការផលិតទំនិញ និងសេវាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ម្យ៉ាងទៀត ទីផ្សារប្រកួតប្រជែងជំរុញឲ្យមានការច្នៃប្រឌិត និងផ្តល់ជម្រើសកាន់តែច្រើនសម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មានករណីខ្លះ ទីផ្សារមិនបានផ្តល់លទ្ធផលល្អសម្រាប់សង្គមទេ ឧទាហរណ៍-ដោយសារទីផ្សារដំណើរការមិនល្អ ឬមិនមានការប្រកួតប្រជែងពេញលេញ។ ដូច្នេះរាជរដ្ឋាភិបាល អាចមានហេតុផលត្រឹមត្រូវក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ដើម្បីធ្វើឲ្យមានលទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែប្រសើរ។ បុព្វហេតុនៃបរាជ័យទីផ្សាររួមមាន៖

- **អំណាចទីផ្សារ** - រចនាសម្ព័ន្ធទីផ្សារមិនមានការប្រកួតប្រជែង (ផ្តាច់មុខឬស្ទើរតែផ្តាច់មុខ) និងឥរិយាបថប្រឆាំងការប្រកួតប្រជែង (ការឃុបឃិតគ្នា) អាចបណ្តាលឲ្យថ្លៃកើនឡើង ឬបណ្តាលឲ្យមានការផ្គត់ផ្គង់ទាបជាងតម្រូវការ។ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចអន្តរាគមន៍ ដើម្បីធានាថាមិនមានការប្រើប្រាស់អំណាចទីផ្សារដែលធ្វើឲ្យអ្នកប្រើប្រាស់ខាតប្រយោជន៍។

- **កត្តាសាយភាយ** - វាកើតឡើងនៅពេលសកម្មភាពមួយដាក់បន្ទុកចំណាយ (មិនបានទូទាត់សងវិញ) ឬបង្កើតផលចំណេញ (មិនចែករំលែក) ដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត។ កត្តាសាយភាយអាចធ្វើឲ្យសកម្មភាពមួយអាចកើតឡើងច្រើនហួសឬតិចពេក។ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើអន្តរាគមន៍ ដើម្បីធានាឲ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់លើការដាក់បន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញទាំងនោះ។

• ព័ត៌មានមិនគ្រប់គ្រាន់ - ដើម្បីសម្រេចឲ្យបានត្រឹមត្រូវអ្នកប្រើប្រាស់ត្រូវមានព័ត៌មាន អំពីគុណភាពឬហានិភ័យរបស់ផលិតផល។ រាជរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើអន្តរាគមន៍ ដើម្បីធានាថា អ្នកលក់ត្រូវតែបង្ហាញព័ត៌មានសំខាន់ៗដល់អ្នកប្រើប្រាស់។

• ទំនិញសាធារណៈ - គឺជាទំនិញឬសេវាដែលប្រើប្រាស់ដោយអ្នកខ្លះ មិនត្រូវបានគេកាត់បន្ថយចំនួនសម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀត (មិនមានប្រកួតប្រជែង) និងគ្មាននរណាអាចរាំងការប្រើប្រាស់បានទេ (មិនហាមឃាត់)។ ទំនិញសាធារណៈទាំងនោះអាចផ្គត់ផ្គង់មិនបានគ្រប់គ្រាន់ប្រសិនបើគ្មានកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

៣.ហេតុអ្វីបានជាលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានស្រាប់មិនគ្រប់គ្រាន់?

សារៈសំខាន់នៃការកំណត់បញ្ហាដែលបានកើតឡើង គឺត្រូវពិនិត្យលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានស្រាប់ និងបង្ហាញថាលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តទាំងនោះមិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាបាន។ ការពិនិត្យនេះ ធានាថាបញ្ញត្តិកម្មថ្មីនឹងបង្កើតឡើងនៅពេលដែលចាំបាច់។ របៀបនេះនាំមកនូវការសម្របសម្រួលច្រើន ចំពោះដំណើរការតាក់តែងបញ្ញត្តិកម្មរបស់ក្រសួងស្ថាប័ននានា។

ការពិចារណាដោយប្រុងប្រយ័ត្នលើបញ្ញត្តិកម្មដែលមានស្រាប់អាចជួយកំណត់ជម្រើសផ្សេងៗផងដែរ។ ការកែលម្អការតាក់តែង ឬការអនុវត្តបញ្ញត្តិកម្មដែលមានស្រាប់នោះអាចដោះស្រាយបញ្ហាបានដោយចំណាយតិចជាងការបង្កើតបញ្ញត្តិកម្មថ្មី។

៤.ការផ្តល់ភស្តុតាងចំពោះបញ្ហា

ការកំណត់បញ្ហាគឺមិនគ្រប់គ្រាន់ទេសម្រាប់ធាតុទី១នៃRIA។ ការផ្តល់ភស្តុតាងចំពោះបញ្ហាដែលបានកើតឡើងមានសារៈសំខាន់ណាស់។

ភស្តុតាងអាចផ្តល់ក្នុងទម្រង់ជាស្ថិតិ ករណីសិក្សា ឬឧទាហរណ៍ អាស្រ័យទៅតាមទំហំនិងផលវិបាកនៃបញ្ហា។ ប្រសិនបើបញ្ហាកាន់តែសំខាន់ ត្រូវមានទិន្នន័យកាន់តែរឹងមាំ។

ស្ថិតិអំពីទំហំនៃបញ្ហាដែលប្រមូលដោយរាជរដ្ឋាភិបាល អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ឬអ្នកពាក់ព័ន្ធ/អ្នកស្រាវជ្រាវផ្សេងទៀត គឺជាទម្រង់នៃភស្តុតាងរឹងមាំ។

ទោះបីជាយើងត្រូវការភស្តុតាងទាំងនេះក៏ដោយ ក៏ភស្តុតាងទាំងនេះពិបាករក ឬត្រូវចំណាយច្រើនដែរ។ ក្នុងករណីនេះ ការប្រើប្រាស់ករណីសិក្សា អាចទទួលយកបាន ឬផ្តល់ឧទាហរណ៍មួយៗនៃបញ្ហា។

ទិន្នន័យពីប្រទេសផ្សេងដែលមានសេដ្ឋកិច្ច ភូមិសាស្ត្រ សង្គម និង/ឬវប្បធម៌ស្រដៀងគ្នានឹងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អាចប្រើជាទិន្នន័យបាន សម្រាប់ភស្តុតាងបឋមផងដែរ។

ជាតុទី២- គោលបំណង

ដោយបានកំណត់បញ្ហាដែលត្រូវដោះស្រាយតាមរយៈកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ជាតុបន្ទាប់របស់RIA គឺកំណត់គោលបំណងនៃកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល។ ការកំណត់គោលបំណងនឹងផ្តល់នូវមូលដ្ឋានគោល ដើម្បីសាកល្បងទម្រង់ផ្សេងៗនៃកិច្ចអន្តរាគមន៍។

វាជាការសំខាន់ដែលគោលបំណងបានកំណត់ជាលទ្ធផលដែលកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលចង់បាន និងមិនមែនជាទម្រង់នៃកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលទេ។ ហេតុនេះតម្រូវឲ្យមានជម្រើសផ្សេងៗ ដែលត្រូវវាយតម្លៃឲ្យបានត្រឹមត្រូវ។

- ការកំណត់គោលបំណងតាមជម្រើសជាក់លាក់ណាមួយដើម្បីឲ្យសម្រេចលទ្ធផល នឹងនាំឲ្យការវិភាគលម្អៀងទៅលើជម្រើសដទៃទៀត ។

គេត្រូវចៀសវាងការកំណត់គោលបំណងទូលាយពេកឬចង្អៀតពេក ៖

- គោលបំណងទូលាយពេកនឹងធ្វើឲ្យការវិភាគមិនច្បាស់លាស់ (ឧទាហរណ៍ - សម្រាប់សុខុមាលភាពប្រជាជន)
- គោលបំណងចង្អៀតពេកនាំឲ្យរឹតត្បិតដល់ជម្រើស។

គោលបំណងដែលបានជ្រើសរើស គួរពិចារណាលើកត្តាផ្សេងទៀត ដែលអាចជួយនឹងគោលបំណងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។ បើពុំនោះទេ កិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលអាចលុបចោលគំនិតផ្តួចផ្តើមផ្សេងទៀត។

គុណភាពនៃគោលបំណង និងតម្លៃដែលបានបន្ថែមដល់ការវិភាគ នឹងមានភាពប្រសើរឡើង ប្រសិនបើគោលការណ៍ S.M.A.R.T ត្រូវ បានអនុវត្ត។

ជាក់លាក់ (SPECIFIC)

- ផ្តល់ភាពល្អិតល្អន់ ដើម្បីឲ្យការវិភាគមានន័យ។ គោលបំណង មិនច្បាស់លាស់នាំឲ្យការប្រឹងប្រែងទៅខុសទិសដៅ។ សូមប្រុងប្រយ័ត្នកុំបញ្ជាក់អំពីវិធីដែលធ្វើឲ្យសម្រេចគោលបំណង ពីព្រោះវាអាចទាត់ចោលនូវជម្រើសល្អៗផ្សេងទៀត។

អាចវាស់បាន (MEASURABLE)

- កំណត់ចំនួនក្នុងគោលបំណង ដើម្បីជួយយើងពន្យល់អំពីលទ្ធភាពដែលអាចមាន ឬនឹងសម្រេចបាន។ ការនេះនឹងធ្វើឲ្យការប្រៀបធៀបជម្រើសផ្សេងៗកាន់តែប្រសើរ

ឡើង ខណៈដែលការវិភាគវាអាចវាស់បាន ថាតើជម្រើសនីមួយៗនៅឆ្ងាយកម្រិតណាពីគោលបំណង។

អាចសម្រេចបាន (ATTAINABLE)

• ភាពឥតខ្ចោះមិនអាចត្រូវបានសម្រេចគ្រប់ពេលទាំងអស់នោះទេ។ ឧទាហរណ៍ រដ្ឋាភិបាលមិនអាចលុបបំបាត់ហានិភ័យទាំងអស់បានទេ។ ការកំណត់គោលបំណងទៅតាមលទ្ធភាពរបស់រដ្ឋាភិបាលនឹងជួយបញ្ចៀសការអះអាងខុសអំពីផលចំណេញទៅថ្ងៃក្រោយ។

ពាក់ព័ន្ធ (RELEVANT)

• គោលបំណង គួរបន្សុីទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវនិងសមត្ថភាពរបស់ក្រសួងស្ថាប័ន។ ប្រសិនបើលើកបញ្ហាដែលត្រូវដោះស្រាយ ហួសពីការទទួលខុសត្រូវរបស់យើង យើងអាចពិចារណាថាតើសំណើបញ្ញត្តិកម្មនោះសមរម្យ ឬមិនសមស្រប។

រយៈពេល (TIMEFRAME)

• បញ្ជាក់អំពីរយៈពេលក្នុងការធ្វើឲ្យសម្រេចគោលបំណង។ ភាពប្រសើរមិនអាចកើតឡើងក្នុងរយៈតែមួយថ្ងៃបានទេ។ ការផ្លាស់ប្តូរលឿនពេក អាចផ្តល់លទ្ធផលមិនសូវល្អ។ ការសម្រេចគោលដៅក្នុងរយៈពេលមួយសមស្រប គឺជាការល្អ។

ធាតុទី៣- ជម្រើស

ជម្រើស គឺជាវិធីដោះស្រាយដទៃទៀតដែលអាចធ្វើឲ្យសម្រេច គោលបំណងដែលបានកំណត់។ ជាទីបញ្ចប់ ជម្រើសទាំងនោះ ជាមធ្យោបាយដោះស្រាយខុសៗគ្នា ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងតែមួយ។

រាល់ការវិភាគផលប៉ះពាល់នៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត ត្រូវពិចារណាពីជម្រើសផ្សេងៗ។ ជាពិសេស ត្រូវពិចារណារកជម្រើសមិនមែនបញ្ញត្តិកម្មនិងជម្រើសមិនស្មុគស្មាញ គួរយកមកពិចារណាជាមួយនឹងសំណើបញ្ញត្តិកម្ម។ ប្រសិនបើយើងពិចារណាតែសំណើបញ្ញត្តិកម្មនោះយើងមិនធានាថាជ្រើសរើសបានជម្រើសដ៏ល្អប្រសើរនោះទេ។

ដើម្បីជ្រើសរើសយកជម្រើស គួរបង្កើតតារាងបញ្ជីជម្រើស។ ចំនួនជម្រើសត្រូវបានកាត់បន្ថយ ដោយដកចេញជម្រើសដែលមិនអាចអនុវត្តបាន ដូចជាជម្រើសដែលមិនអាចធ្វើបាន ឬរំលោភលើអនុសញ្ញាអន្តរជាតិជាដើម។

បន្ទាប់ពីកំណត់ចុងក្រោយនូវជម្រើស៣ទៅ៤ (ករណីខ្លះ មានច្រើនជាងនេះ) ជម្រើសនីមួយៗគួរអធិប្បាយឲ្យបានលម្អិតល្អម ដើម្បីឲ្យអ្នកពាក់ព័ន្ធយល់អំពីអ្វីដែលបានស្នើ និងធ្វើការប្រៀបធៀបជម្រើសទាំងនោះនៅក្នុងផ្នែកវិភាគផលប៉ះពាល់។

ព័ត៌មានបន្ថែមអំពីជម្រើសផ្សេងៗដែលអ្នកអាចពិចារណា មាននៅក្នុងការវិភាគរបស់អ្នកដែលត្រូវផ្ដល់មកជាមួយ។

១.ការណែនាំ

ជម្រើសទាំងអស់ ត្រូវតែអនុវត្តបាននៅក្នុងក្របខណ្ឌលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានស្រាប់ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ រចនាសម្ព័ន្ធសង្គមនិងវប្បធម៌។

ជម្រើសមិនមែនបញ្ញត្តិកម្ម គួរពិចារណានៅគ្រប់ការអនុវត្តRIA លើកលែងតែជម្រើសនោះមិនអាចអនុវត្តបាន។

ជម្រើសនីមួយៗគួរអធិប្បាយឲ្យបានលម្អិតល្អម ដើម្បីឲ្យអ្នកពាក់ព័ន្ធអាចយល់នូវអ្វីដែលបានស្នើ និងធ្វើការប្រៀបធៀបជម្រើសទាំងនោះ នៅក្នុងផ្នែកវិភាគផលប៉ះពាល់។

២.ជម្រើសមិនមែនជាបញ្ញត្តិកម្ម

ជម្រើសមិនមែនជាបញ្ញត្តិកម្មរួមមាន ៖

- ព័ត៌មានសាធារណៈ និងយុទ្ធនាការអប់រំៈ ប្រសិទ្ធភាពនៃយុទ្ធនាការអប់រំអាចសម្រេចគោលបំណងដោយគ្មានការចាប់បង្ខំតាមរយៈបញ្ញត្តិកម្ម
- ការផ្ដល់រង្វាន់ដល់ការផ្លាស់ឥរិយាបថល្អ។

ឧបករណ៍ទីផ្សារៈ

- សិទ្ធិធ្វើពាណិជ្ជកម្ម (ឧទាហរណ៍ សិទ្ធិធ្វើពាណិជ្ជកម្មទឹក)
- ពន្ធនិងឧបត្ថម្ភធន (ឧទាហរណ៍ដាក់ពន្ធលើភេសជ្ជៈស្រវឹងនិងថ្នាំជក់)។

៣.ជម្រើសជាបញ្ញត្តិកម្ម

ការកែលម្អលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានស្រាប់ៈ

- ពង្រឹងការអនុវត្តបទបញ្ញត្តិដែលមានស្រាប់
- ពង្រីកវិសាលភាពនៃលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តដែលមានស្រាប់។

បញ្ញត្តិកម្មមានកម្រិតស្រាលៈ

- **ស្វ័យគ្រប់គ្រងៈ** ក្រុមហ៊ុនឯកភាពគ្នាលើគោលការណ៍មួយចំនួន ដែលពួកគេស្ម័គ្រចិត្តអនុវត្ត (ករណីនេះ អាចមានប្រសិទ្ធភាពនៅពេលហានិភ័យទាប និងឧស្សាហកម្មមានការប្រមូលផ្ដុំ ដោយមានការទទួលខុសត្រូវ និងសមាគមឧស្សាហកម្មមានឥទ្ធិពល)។
- **សហបញ្ញត្តិកម្មៈ** នៅពេលរាជរដ្ឋាភិបាលនិងឧស្សាហកម្មសហការគ្នាក្នុងការតាក់តែងនិងពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់។ ការប្រើប្រាស់ជម្រើសនេះ គឺនៅពេលដែលជំនាញបច្ចេកទេសមានសារៈសំខាន់។

- **បញ្ញត្តិកម្មវិជ្ជមាន:** ដូចជាការបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់គុណភាពដែលអនុញ្ញាតឲ្យធុរកិច្ចឬបុគ្គលចូលរួមបាន ប្រសើរជាងការអនុវត្តអ្វីដែលតម្រូវឲ្យធ្វើតាម ទាំងអស់។
- **អាជ្ញាបណ្ណអវិជ្ជមាន:** ដូចជាការអនុវត្តបញ្ញត្តិដែលអនុវត្តចំពោះតែធុរកិច្ចឬបុគ្គលដែលមិនបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌកំណត់។
- **បញ្ញត្តិកម្មផ្អែកលើហានិភ័យ:** តម្រូវការបញ្ញត្តិកម្មនឹងប្រែប្រួលទៅតាមហានិភ័យនៃសកម្មភាពដែលត្រូវបានដាក់បញ្ញត្តិ។ សកម្មភាពទាំងឡាយដែលបង្កើតហានិភ័យដោយមានផលវិបាកតិចតួចកើតឡើង តម្រូវឲ្យដាក់បញ្ញត្តិកាន់តែស្រាល។

ជំពូកទី៤- ការវិភាគផលប៉ះពាល់

បញ្ញត្តិកម្មតម្រូវឲ្យមានបន្ទុកចំណាយចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល ធុរកិច្ច និងបុគ្គល។ បញ្ញត្តិកម្មដែលមានប្រសិទ្ធភាព នឹងផ្តល់នូវផលចំណេញនៅពេលណាដែលគោលបំណងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបានសម្រេច។

ការវិភាគផលប៉ះពាល់ផ្តល់ជូនថ្នាក់ដឹកនាំ នូវព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការថ្លឹងថ្លែងអំពីផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាននិងអវិជ្ជមាន។ ប្រសិនបើថ្នាក់ដឹកនាំសម្រេចជ្រើសរើសការធ្វើបញ្ញត្តិកម្មដោយមិនមានការវិភាគពីផលប៉ះពាល់ នោះគោលបំណងមិនអាចសម្រេចបាន ឬជម្រើសដែលមានបន្ទុកចំណាយតិចនឹងត្រូវមើលរំលង។ ដូច្នេះតួនាទីរបស់ការវិភាគផលប៉ះពាល់គឺជួយថ្នាក់ដឹកនាំឲ្យជៀសវាងបាននូវកំហុសទាំងនេះ ។

ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ ត្រូវមានរូបភាពច្បាស់លាស់អំពីការប្រតិបត្តិរបស់បញ្ញត្តិកម្មដែលមិនបានពន្យល់លម្អិតនៅក្នុងសេចក្តីព្រាងបញ្ញតិកម្ម។ ឧទាហរណ៍ បញ្ញត្តិកម្មមួយអាចហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ជ័រកាវ ដែលមានជាតិពុលសម្រាប់ការផលិតស្បែកជើងនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ក៏ប៉ុន្តែបញ្ញត្តិកម្មនេះនឹងមិនចែងអំពី៖

- ជ័រកាវជំនួស ឬដំណើរការផលិតស្បែកជើង
- តើអ្នកផលិតត្រូវធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីបង្ហាញថាពួកគាត់បានអនុវត្តតាមការហាមឃាត់នោះ
- តើរាជរដ្ឋាភិបាលនឹងអះអាងដោយរបៀបណា ដែលថាតើករណីខាងលើនេះ ជាបញ្ហាដែលត្រូវដោះស្រាយ។

គោលបំណងនៃបញ្ញត្តិកម្មខាងលើនេះ គឺដើម្បីការពារកម្មករពីការជួលសន្លប់ ប៉ុន្តែបញ្ញត្តិកម្មនេះនឹងមិនមានប្រសិទ្ធភាពទេ ប្រសិនបើជ័រកាវដែលជំនួសនោះនៅតែមានជាតិពុល ឬក៏ការហាមឃាត់នេះ ធ្វើឲ្យមានចំណាយខ្ពស់ក្នុងការផលិតស្បែកជើង។

ការវិភាគផលប៉ះពាល់មានតួនាទីដើម្បី៖

- កំណត់អត្តសញ្ញាណនៃការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថ ដែលបណ្តាលមកពីជម្រើសនីមួយៗ
- បង្ហាញជាបរិមាណនូវភាពញឹកញាប់នៃការកើតមានការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ

• កំណត់បន្ទុកចំណាយ(ឬផលចំណេញ) នៃការផ្លាស់ប្តូរនីមួយៗទាំងនេះ។

ការវិភាគផលប៉ះពាល់អាចមានទម្រង់ច្រើន។ ជាទូទៅ RIAត្រូវបានគេចាត់ទុកជាមធ្យោបាយដើម្បីធានាថា មានតែបញ្ញត្តិកម្មដែលលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពសង្គមប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្ត ដោយប្រើប្រាស់ទម្រង់បញ្ញត្តិកម្មដែលមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត។ RIAប្រើប្រាស់ឧបករណ៍វិភាគបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញ(Cost Benefit Analysis–CBA) ដើម្បីបង្ហាញថា តើជម្រើសណាមួយផ្តល់ផលចំណេញច្រើនជាងបន្ទុកចំណាយ និងជម្រើសណាមួយដែលសម្រេច បានផលចំណេញតាមកំណត់ឲ្យមានបន្ទុកចំណាយតិច។

ការកំណត់អំពីបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញនៃបញ្ញត្តិកម្ម ជួយឲ្យថ្នាក់ដឹកនាំយល់ដឹងពេញលេញអំពីផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាននិងអវិជ្ជមានដែលបញ្ញត្តិកម្មអាចបង្កឡើង។

ជាទូទៅ ប្រសិទ្ធភាពនៃបញ្ញត្តិកម្មត្រូវបានគេរំពឹងទុកខ្ពស់ពេក។ ដូច្នេះ ទិន្នន័យស្តីពីវិសាលភាពនៃបញ្ហានិងជម្រើសនីមួយៗ ដែលឆ្លើយតបនឹងបញ្ហា មានសារប្រយោជន៍ណាស់។ ជាទូទៅ ការអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិកម្មមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសកម្មភាពញឹកញាប់ច្រើនជាងការរំពឹងទុក (ឧ. ការតាមដានត្រួតពិនិត្យ)។ ការកំណត់ពីបរិមាណនៃប្រសិទ្ធភាពរបស់ជម្រើសនិងបន្ទុកចំណាយ នឹងជួយឲ្យថ្នាក់ដឹកនាំអាចថ្លឹងថ្លែងបានល្អរវាងផលប៉ះពាល់វិជ្ជមាននិងអវិជ្ជមាននៃជម្រើសផ្សេងៗ។

ការកំណត់អំពីតម្លៃបន្ទុកចំណាយ បានត្រឹមតែអនុញ្ញាតឲ្យថ្នាក់ដឹកនាំ ធ្វើការជ្រើសរើសជម្រើសនីមួយៗ ដោយផ្អែកលើប្រសិទ្ធភាពបន្ទុកចំណាយប៉ុណ្ណោះ។ ជាការប្រសើរ បន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញត្រូវបានគណនាជាតម្លៃ ដោយប្រើរង្វាស់សាមញ្ញតែមួយ ដូចជាដុល្លារជាដើម។ យ៉ាងណាមិញ ការគណនាផលចំណេញជារង្វាស់សាមញ្ញនោះ មិនអាចធ្វើទៅបានជានិច្ចនៅគ្រប់កាលៈទេសៈនោះទេ។ នៅពេលដែលការគណនាជារូបិយវត្ថុមិនអាចធ្វើទៅបាន គេអាចប្រើប្រាស់ការកំណត់តម្លៃតាមបែបគុណភាព ឬតាមបែបអត្តនោម័ត ដើម្បីប្រៀបធៀបជម្រើសនីមួយៗ។

១.ការកំណត់អំពីបន្ទុកចំណាយរបស់បញ្ញត្តិកម្ម

ការអនុវត្តតាម(និងការពង្រឹងការអនុវត្ត)បញ្ញត្តិកម្មណាមួយត្រូវប្រើប្រាស់ធនធាន ដែលអាចយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងគោលបំណងផ្សេងទៀត។ តម្លៃឱកាសនៃបញ្ញត្តិកម្ម គឺវេលាបាត់បង់ដោយមិនបានប្រើធនធានសម្រាប់គោលបំណងជំនួស។ តម្លៃឱកាសនៃធនធាន គឺអាចវាស់តាមតម្លៃវាបាននៅក្រោយពេលគេប្រើប្រាស់វាភ្លាម ឬនៅពេលដែលគេប្រើប្រាស់តម្លៃឱកាសនោះពេលក្រោយទៀត។

ដំណាក់កាលដំបូងនៃការវិភាគផលប៉ះពាល់ គឺដើម្បីកំណត់ ថាភាគីទាំងអស់នឹងផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថរបស់ពួកគេ ប្រសិនបើជម្រើសនីមួយៗត្រូវបានអនុវត្ត និងដើម្បីពណ៌នាអំពីតម្លៃឱកាសនៃការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថទាំងនេះ។

ធុរកិច្ច រាជរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលម្នាក់ៗ ទាំងអស់គ្នាមិនបានគិតគូរដល់ពេលវេលា និងប្រាក់ដែលអាចដាក់ឲ្យប្រើប្រាស់ជទៃផ្សេងទៀត នៅពេលដែលគេប្រតិបត្តិតាម គេពង្រឹងការអនុវត្តបញ្ញត្តិកម្ម ឬបើមិនដូច្នោះទេ គេនឹងទទួលផលប៉ះពាល់ដោយបញ្ញត្តិកម្ម។ ឧទាហរណ៍នៃតម្លៃឱកាសមានដូចខាងក្រោម៖

សម្រាប់អ្នកប្រតិបត្តិតាមបញ្ញត្តិកម្ម :

- ពេលវេលា ដើម្បីបំពេញការងាររដ្ឋបាល និងដើម្បីការរង់ចាំ
- ប្រាក់ត្រូវចំណាយដើម្បីអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិកម្ម និងការបង់កម្រៃផ្សេងៗ។

សម្រាប់បញ្ញត្តិករ :

- ពេលវេលា និងប្រាក់ ដើម្បីពង្រឹងនិងអនុវត្ត

សម្រាប់តតិយជន (អតិថិជន, អ្នកប្រកួតប្រជែង, អ្នកផ្គត់ផ្គង់) :

- ពេលវេលា ថវិកា និងការបាត់បង់ឱកាស ដូចជាការកាត់បន្ថយភាពងាយស្រួលផ្សេងៗ ឬតម្លៃ ឬគុណភាពសេវាកម្មទៅលើការផ្គត់ផ្គង់។

ក្រសួងឬនាយកដ្ឋានដែលបានរៀបចំសេចក្តីព្រាងបញ្ញត្តិកម្ម អាចមិនដឹងអំពីផលប៉ះពាល់ជាច្រើន នៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនៃការវិភាគផលប៉ះពាល់ក្នុងការធ្វើបោយការណ៍វាយតម្លៃបឋមលើផលប៉ះពាល់។ ការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងជួយធានាថាពល់បន្ទុកចំណាយទាំងអស់ត្រូវបានកំណត់ ក៏ដូចជាឲ្យពួកគេនឹងបានយល់ដឹងកាន់តែច្បាស់អំពីបញ្ញត្តិកម្មដែលនឹងផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថពួកគេយ៉ាងណានោះ។

២.ការកំណត់អំពីផលចំណេញ

ផលចំណេញរបស់បញ្ញត្តិកម្ម គឺឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីការធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវសុខុមាលភាពរបស់មនុស្ស ដើម្បីចៀសវាងនូវការខូចខាតឬការបាត់បង់សុខុមាលភាពរបស់មនុស្សដោយសារតែមិនមានបញ្ញត្តិកម្ម។

ជាធម្មតា ផលចំណេញចម្បងរបស់បញ្ញត្តិកម្មនិងជម្រើសជទៃទៀត ដែលបានវិភាគនៅក្នុងRIA គឺងាយស្រួលក្នុងការកំណត់ និងសង្ឃឹមថាអាចសម្រេចបាន ដូចជាការកាត់បន្ថយការស្លាប់ដោយគ្រោះថ្នាក់ ការការពារបរិស្ថានឬការការពារអ្នកប្រើប្រាស់។

ប្រសិនបើផលចំណេញចម្បងរបស់បញ្ញត្តិកម្មមិនសម្រេចបានតាមគោលបំណងដែលបានជ្រើសរើសទេ យើងត្រូវគិតពិចារណាឡើងវិញថាជម្រើសនោះត្រឹមត្រូវឬមិនត្រឹមត្រូវ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ផលចំណេញរបស់បញ្ញត្តិកម្មនិងជម្រើសដទៃទៀតមិនត្រូវកម្រិតត្រឹមតែគោលបំណងនោះទេ។

៣.ការកំណត់ជាបរិមាណអំពីបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញ

ដំណាក់កាលទី២នៃការវិភាគផលប៉ះពាល់ គឺការកំណត់ជាបរិមាណ(ឬការវាស់វែង) បន្ទុកចំណាយ និងការកំណត់ផលចំណេញរបស់ជម្រើសនីមួយៗ។ ឧទាហរណ៍ ៖ ១-ចំនួនពាក្យសុំដែលនឹងត្រូវបំពេញ(គឺបន្ទុកចំណាយ)។ ២-ចំនួនជីវិតដែលត្រូវបានជួយសង្គ្រោះ(គឺផលចំណេញ)។

វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដើម្បីធ្វើការបែងចែកនៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ (ការកំណត់បរិមាណ) អំពីការកំណត់តម្លៃបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញ (ជារូបិយវត្ថុ)។ ការកំណត់បរិមាណនៃបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញ អាចផ្តល់ជាព័ត៌មានដ៏មានប្រយោជន៍។ នៅក្នុងការប្រៀបធៀបការកំណត់ជារូបិយវត្ថុមានការលំបាក និងជារឿយៗមានការខ្វែងគំនិតគ្នាទៀតផង ឧទាហរណ៍ដូចជាការកំណត់តម្លៃជាផលចំណេញទាក់ទងនឹងបរិស្ថានជាដើម។

ការកំណត់បន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញ គឺជាដំណាក់កាលសំខាន់បំផុតដើម្បីធ្វើការប្រៀបធៀបជម្រើសនានា។ គួរចងចាំថា ជម្រើសទាំងអស់ត្រូវបានជ្រើសរើសឡើងដើម្បីសម្រេចនូវលទ្ធផលដូចគ្នា(ឬផលចំណេញ) និងបន្ទុកចំណាយដូចគ្នា។ តម្លៃមួយឯកតា នៃផលចំណេញឬមួយឯកតានៃបន្ទុកចំណាយ នឹងមានតម្លៃស្មើគ្នា សម្រាប់ជម្រើសនីមួយៗ។ ដូច្នេះ ការកំណត់បរិមាណថាជម្រើសនីមួយៗមានជោគជ័យ/ប្រសិទ្ធភាព និងការកំណត់ភាពញឹកញាប់នៃជម្រើសនីមួយៗដែលនឹងដាក់បន្ទុកចំណាយ នឹងអាចកំណត់អំពីចំណាត់ថ្នាក់នៃជម្រើសដែរ។

គោលបំណងនៃដំណាក់កាលនេះ គឺដើម្បីប្រៀបធៀបព័ត៌មានស្តីពីផលប៉ះពាល់នៃជម្រើសនីមួយៗ។ បើដូច្នេះ តើអ្វីជាឥទ្ធិពលនៃការទទួលយកជម្រើសនីមួយៗ(តើអ្វីត្រូវធ្វើឬផ្លាស់ប្តូរ)។ ផលប៉ះពាល់ទាំងនេះត្រូវវាស់វែងបាន ដូចជាភាពខុសៗគ្នារវាងស្ថានភាពដើមគ្មានសកម្មភាព និងស្ថានភាពដែលសង្ឃឹមថាមានអ្វីកើតមានឡើងនៅពេលដែលបញ្ញត្តិកម្មត្រូវបានអនុលោមតាម។ បើអនុវត្តបែបនេះ យើងត្រូវទទួលស្គាល់ថាបញ្ញត្តិកម្ម (និងជម្រើសដទៃទៀត) កម្រនឹងអនុវត្តបានល្អឥតខ្ចោះណាស់ ដូច្នេះ ប្រសិទ្ធភាពរបស់វាត្រូវការឲ្យមានការកំណត់ជាក់លាក់ ជាជាងយើងសន្មតថាអនុវត្តបានមួយរយភាគរយ។

៤.ការបង្កើតស្ថានភាពដើម

RIAពាក់ព័ន្ធនឹងការវាយតម្លៃជម្រើសជាគោលនយោបាយមួយឬច្រើន ជាមួយអ្វីដែលនឹងកើតមានឡើងក្នុងពេលគ្មានសំណើបញ្ញត្តិកម្ម នោះគឺស្ថានភាពដើម។

ការបង្កើតកម្រិតនៃបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញនៅក្នុងស្ថានភាពដើម គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់។ គេត្រូវកាត់បន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញទាំងនោះ ចេញពីបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញនៃជម្រើសនីមួយៗ បើពុំនោះទេ គេនឹងសន្មតខុសអំពីបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញនៃជម្រើសទាំងនោះ ដោយធ្វើការរាប់បញ្ចូលទាំងបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញដែលមានស្រាប់ក្នុងស្ថានភាពដើមដែលបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញទាំងនេះពុំមែនជាលទ្ធផលនៃអន្តរាគមន៍របស់ជម្រើសនីមួយៗទេ។

ឧទាហរណ៍ ៖ ចូរពិចារណាលើបញ្ញត្តិកម្មដែលកំណត់ឲ្យពាក់អាវសុវត្ថិភាពការពារជីវិតនៅលើទូក ដើម្បីកាត់បន្ថយការស្លាប់ដោយលង់ទឹក។ ម្ចាស់ទូកឬអ្នកប្រើប្រាស់ទូកជាច្រើន បានពាក់អាវសុវត្ថិភាពការពារជីវិតនេះដោយស្ម័គ្រចិត្តរួចហើយ។ ដូច្នេះ ពួកគេនឹងមិនលង់ទឹកស្លាប់ក្នុងគ្រោះថ្នាក់របៀបនេះទេ។ ការបញ្ចូលបន្ទុកចំណាយទៅក្នុងអាវសុវត្ថិភាពនេះ គឺជាការបំប៉ោងបន្ទុកចំណាយ ហើយការបញ្ចូលវាទៅក្នុងការជួយសង្គ្រោះជីវិតក៏ជាការបំប៉ោងផលចំណេញផងដែរ។

ស្ថានភាពដើមត្រូវបានកំណត់ដោយគ្រប់បញ្ញត្តិកម្មដែលមានស្រាប់ រួមទាំងបទដ្ឋានសង្គមនិងវប្បធម៌ តែងមានឥទ្ធិពលលើឥរិយាបថរបស់មនុស្ស ដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ដោយសំណើបញ្ញត្តិកម្ម។ ការលើកឡើងអំពីអាវសុវត្ថិភាពការពារជីវិត វារួមបញ្ចូលនូវការព្រួយបារម្ភរបស់ឪពុកម្តាយចំពោះកូន សុវត្ថិភាពរបស់បុគ្គលិក ឬបទបញ្ជារបស់ក្លឹបកម្សាន្តតាមទូក។ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានច្បាប់ ដែលមានស្រាប់និងឥរិយាបថ ការប៉ាន់ស្មានអំពីកម្រិតដែលមានស្រាប់ឬការអនុវត្តតាមដោយស្ម័គ្រចិត្ត ដែលបង្កើតបានជាស្ថានភាពដើមសម្រាប់ការគណនាបន្ទុកចំណាយ។

ស្ថានភាពដើមសម្រាប់ផលចំណេញគួរត្រូវបានបង្កើតឡើង នៅពេលដែលយើងកំណត់បញ្ហា។ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើ ទំហំនៃបញ្ហា គឺចំនួនអ្នកស្លាប់ដោយសារលង់ទឹកដែលបានកើតឡើង នៅពេលដែលមនុស្សធ្លាក់ចេញពីទូក។ ការពាក់អាវសុវត្ថិភាពការពារជីវិតដោយស្ម័គ្រចិត្ត បានកាត់បន្ថយរួចហើយនូវទំហំនៃបញ្ហានេះ។ សកម្មភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលបានស្នើឡើងគ្រាន់តែបានបន្ថែម នូវការកាត់បន្ថយគ្រោះថ្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែវាមិនបានជួយសង្គ្រោះជីវិតមនុស្សដែលបានពាក់អាវសុវត្ថិភាពដោយស្ម័គ្រចិត្តរួចហើយនោះទេ។

៥.ប្រសិទ្ធភាព

កំហុសជាទូទៅក្នុងការធ្វើបញ្ញត្តិកម្ម គឺការសន្មតថាមានតែបញ្ញត្តិកម្មទេដែលនឹងត្រូវឆ្លើយតបជាមួយបញ្ហាដែលបានកំណត់។ កំហុសនេះកើតឡើងដោយមូលហេតុពីរយ៉ាង ៖

- បញ្ញត្តិកម្មមិនល្អឥតខ្ចោះនោះទេ: វាអាចជួយកាត់បន្ថយហានិភ័យចំពោះបញ្ហាដែលកើតមានឡើង ប៉ុន្តែវាមិនអាចលុបបំបាត់បញ្ហាទាំងអស់បានទេ ដោយសារតែហានិភ័យដែលយើងមិនអាចគ្រប់គ្រងបាន ការមិនអនុវត្តតាម ឬកត្តាដទៃទៀត។
- ជាទូទៅ ជម្រើសដទៃទៀតក៏អាចយកមកអនុវត្តដូចបញ្ញត្តិកម្មដែរ ប៉ុន្តែជម្រើសទាំងនោះមិនត្រូវបានយកមកពិចារណាឲ្យបានទូលំទូលាយ ដោយសារតែបានសម្រេចធ្វើបញ្ញត្តិកម្មនោះរួចហើយ។

ការកំណត់ជាបរិមាណនូវឥទ្ធិពលនៃជម្រើសនីមួយៗ អាចជួយបង្ការនូវកំហុសឆ្គងទាំងនេះ និងបានផ្តល់ព័ត៌មានដ៏ប្រសើរជូនថ្នាក់ដឹកនាំ។

របាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមលើផលប៉ះពាល់ឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញលើផលប៉ះពាល់ នឹងផ្តល់ជូនថ្នាក់ដឹកនាំនូវព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ថា តើជម្រើសនីមួយៗឆ្លើយតបជាមួយបញ្ហារបៀបណា។ ប្រសិទ្ធភាពនៃជម្រើសនីមួយៗនឹងត្រូវផ្អែកលើ ៖

- ការពង្រឹងការអនុវត្តនិងការប្រតិបត្តិតាម: ជម្រើសនឹងដោះស្រាយបញ្ហានៅពេលណាដែលជម្រើសត្រូវបានអនុវត្តប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ ការប្រតិបត្តិតាមឲ្យបាន១០០% កម្រនឹងសម្រេចបានណាស់ ដោយសារហេតុផលជាច្រើន ដូចជាការលំបាកក្នុងការពង្រឹងការអនុវត្ត ឬវិសាលភាពមានកម្រិត (ឧ. នៅពេលដែលជម្រើសមិនបានអនុវត្តទៅលើគ្រប់ប្រជាជនទាំងអស់ដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារបញ្ហា ដូចជាគម្រោងស្ម័គ្រចិត្តជាដើម)។

- តើហានិភ័យនៃបញ្ហាមានប៉ុន្មានដែលត្រូវដោះស្រាយ: សកម្មភាពនៃបញ្ញត្តិកម្មជាទូទៅត្រូវកំណត់ពីបុព្វហេតុជាក់លាក់នៃបញ្ហា ដូច្នេះ សូម្បីតែបុព្វហេតុទាំងនោះត្រូវបានដោះស្រាយក៏ដោយ ក៏បញ្ហានៅតែមានដដែល ដោយសារតែមានកត្តាដែលយើងមិនអាចគ្រប់គ្រងបាន ដូចជាបរិស្ថានជាដើម។

ដោយសារតែរបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមលើផលប៉ះពាល់ឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញលើផលប៉ះពាល់កំពុងវាយតម្លៃ តើគំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីនឹងដំណើរការបានល្អរបៀបណានាពេលអនាគត បើព័ត៌មានអំពីប្រសិទ្ធភាពរបស់វាមិនទាន់មាននៅឡើយ។

ការប៉ាន់ស្មានប្រសិទ្ធភាពនៃបញ្ញត្តិកម្ម អាចផ្អែកលើភស្តុតាងដែលបានមកពីការអនុវត្តបញ្ញត្តិកម្មស្រដៀងគ្នានៅបរទេស ចំណេះដឹងអំពីឧស្សាហកម្ម ក្រុមអ្នកប្រតិបត្តិតាមបញ្ញត្តិកម្ម និងការយល់ដឹងពីបុព្វហេតុនៃបញ្ហា។

- សំណើបញ្ញត្តិកម្មអាចត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយនៅបណ្តាប្រទេសមួយចំនួន។ ការវាយតម្លៃអំពីភាពជោគជ័យនៃបញ្ញត្តិកម្មនៅក្នុងប្រទេសទាំងនោះ អាចយកមកប្រើ

ប្រាស់ដើម្បីប៉ាន់ស្មានតម្លៃផលប៉ះពាល់ ដែលអាចកើតមានពីសំណើបញ្ញត្តិកម្មនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

• ឧស្សាហកម្មដែលប្រតិបត្តិតាមបានល្អ អាចរំពឹងថានឹងបន្តអនុវត្តបានល្អតទៅទៀត។ ដូច្នេះ ចំណេះដឹងអំពីឧស្សាហកម្មឬក្រុមដែលរងផលប៉ះពាល់អាចមានប្រយោជន៍សម្រាប់ប៉ាន់ស្មានតម្លៃផលប៉ះពាល់។

• បញ្ញត្តិកម្មភាគច្រើន ព្យាយាមដោះស្រាយហានិភ័យដែលមានចំពោះសុខភាពមនុស្ស បរិស្ថាន។ល។ បុព្វហេតុដែលត្រូវបានដោះស្រាយ អាចមិនមែនជាបុព្វហេតុតែមួយគត់សម្រាប់ហានិភ័យទាំងនេះទេ។ ឧទាហរណ៍ - អាកាសធាតុអាចបង្កឲ្យមានហានិភ័យនៃគ្រោះថ្នាក់នៅតាមដងផ្លូវ ឬការបំពុលបរិស្ថាន។ បញ្ញត្តិកម្មមិនអាចគ្រប់គ្រងអាកាសធាតុបានទេ ដូច្នេះ ប្រហែលជារបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញមួយចំនួន ត្រូវទទួលស្គាល់ថាហានិភ័យខ្លះនឹងនៅតែមានដដែល ទោះបីជាបញ្ញត្តិកម្មត្រូវបានអនុវត្តក៏ដោយ។

៦.ការសន្មត

ជាទូទៅ ភស្តុតាងអំពីមូលហេតុដើមឬប្រសិទ្ធភាពនៃជម្រើស គឺមិនអាចរកបានទេ។ ដូច្នេះ ក្រសួងអាចសន្មតការគណនាបរិមាណ ដើម្បីធ្វើការវិភាគ។

នៅពេលដែលមានការសន្មតរួច ហើយការសន្មតនោះគួរចែងឲ្យបានជាក់លាក់ និងគួរពន្យល់ឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីឥទ្ធិពលរបស់វាទៅលើលទ្ធផល (គឺថាលទ្ធផលគួរតែមានគុណភាព ដោយមានការបញ្ជាក់អំពីហានិភ័យ)។ ដូច្នេះវានឹងអាចជួយថ្នាក់ដឹកនាំកុំឲ្យបកស្រាយខុសនូវរបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមលើផលប៉ះពាល់ឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញលើផលប៉ះពាល់។

ការសន្មតគួរត្រូវបានធ្វើតេស្តដើម្បីឲ្យដឹងថា តើឥទ្ធិពលអ្វីនឹងធ្វើឲ្យមានការប្រែប្រួលទៅលើការសន្មត ដែលនឹងមានទៅលើលទ្ធផលដែលគេត្រូវតែវាយតម្លៃ។ ការសន្មតនេះអាចទទួលបានដោយសារការដាក់ជំនួសតម្លៃផ្សេងៗគ្នាសម្រាប់រាល់ការសន្មត ឬអាចទទួលបានតម្លៃដែលឆ្លើយតបនឹងលទ្ធផល។

៧.ការកំណត់អំពីតម្លៃបន្ទុកចំណាយ និងផលចំណេញ

ដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការវិភាគផលប៉ះពាល់ គឺវាយតម្លៃបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញ។ ការកំណត់តម្លៃជារូបិយវត្ថុ អាចឲ្យយើងគណនាចេញជាបន្ទុកចំណាយសរុប និងផលចំណេញ ហើយយើងអាចប្រៀបធៀបវាជាមួយនឹងជម្រើសនានាបាន។

ជាធម្មតា បន្ទុកចំណាយផ្ទាល់នៃបញ្ញត្តិកម្ម គឺងាយស្រួលក្នុងការគណនាតម្លៃ។ ឧ. មុខទំនិញដែលបានទិញ(បន្ទុកចំណាយ) ពេលវេលាធ្វើការរបស់បុគ្គលិក (ពេលវេលា

ដែលបានបំពេញការងារគុណនឹងអត្រាប្រាក់ឈ្នួល) និងបន្ទុកចំណាយហិរញ្ញវត្ថុផ្ទាល់ (ដូចជាប្រាក់កម្រៃជាដើម)។

ផលចំណេញនិងបន្ទុកចំណាយមិនផ្ទាល់នៃបញ្ញត្តិកម្ម អាចមានការពិបាកក្នុងការកំណត់តម្លៃ។ សំណើបញ្ញត្តិកម្មមានគោលបំណងសំខាន់ គឺដោះស្រាយការបរាជ័យក្នុងទីផ្សារ ឬក៏ផលប៉ះពាល់នៃការបែងចែក។ ដូច្នេះ ការប៉ាន់ស្មានផលចំណេញជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការកំណត់តម្លៃអ្វីមួយ វាមានការពិបាក ពីព្រោះតម្លៃមួយចំនួនគ្មានកំណត់ក្នុងទីផ្សារ។ ដើម្បីប៉ាន់ស្មានតម្លៃទាំងនេះ យើងមាន បច្ចេកទេសជាច្រើនយកមកប្រើប្រាស់ ដូចជា វិធីសាស្ត្រឆន្ទៈក្នុងការទូទាត់ (Willingness-to-Pay)។

ការប៉ាន់ស្មានតម្លៃនៃផលចំណេញអាចធ្វើឱ្យមានបន្ទុកចំណាយ។ ប្រព័ន្ធRIAដែលមានប្រសិទ្ធភាពត្រូវតែធានាថា ការខិតខំប្រឹងប្រែងដែលចំណាយលើការវិភាគផលប៉ះពាល់ត្រូវសមាមាត្រនឹងផលប៉ះពាល់នៃបញ្ញត្តិកម្មដែលយើងរំពឹងទុក។

សម្រាប់RIAនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា យើងសង្ឃឹមថា ការប៉ាន់ស្មានភាគច្រើននៃផលចំណេញចេញមកពីការស្រាវជ្រាវដែលមានស្រាប់ ឬការគណនាដែលងាយស្រួល។ ក្នុងករណីនេះ បន្ទុកចំណាយ និងផលចំណេញនៃជម្រើសនីមួយៗ ត្រូវបានគណនា (បរិមាណ x តម្លៃមួយឯកតា)។ បន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញទៅអនាគត នឹងត្រូវបានកែតម្រូវដោយអត្រាអប្បហារដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីការពិតថា ជាទូទៅប្រជាជនឱ្យតម្លៃខ្ពស់ទៅលើចំណាយនៃការប្រើប្រាស់ពេលបច្ចុប្បន្នជាងទៅថ្ងៃក្រោយ។ ការសរុបអំពីការកែតម្រូវបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញសម្រាប់ជម្រើសនីមួយៗ នឹងផ្តល់នូវរង្វាស់មួយដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេច។

នៅពេលដែលផលចំណេញមិនអាចគិតជាតម្លៃបាន ការវិភាគប្រសិទ្ធភាពនៃតម្លៃ ការវិភាគស្ថានភាពរួមដើមនិង/ឬការវិភាគតាមបែបគុណភាព អាចយកមកប្រើប្រាស់បាន។

៨.ការវិភាគប្រសិទ្ធភាពនៃតម្លៃ

ការវិភាគប្រសិទ្ធភាពនៃតម្លៃត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រៀបធៀបជម្រើសពីរឬច្រើន នៅពេលដែលផលចំណេញមិនអាចត្រូវបានគណនាជាតម្លៃដោយងាយស្រួល ប៉ុន្តែអាចត្រូវបានកំណត់ជាបរិមាណវិញ។

ជម្រើសប្រសិទ្ធភាពនៃតម្លៃ គឺជាអនុបាតរវាងបន្ទុកចំណាយនិងបរិមាណនៃផលចំណេញ។ អនុបាតនេះផ្តល់ព័ត៌មានជូនថ្នាក់ដឹកនាំថាតើបន្ទុកចំណាយប៉ុន្មានដើម្បីសម្រេចបានមួយឯកតានៃផលចំណេញ។ ដូច្នេះ ថ្នាក់ដឹកនាំអាចជ្រើសរើសថាគោលបំណងចំណាយអនុបាតនេះ (អនុបាត) នឹងសម្រេចលទ្ធផលនោះបាន។

ជម្រើសប្រសិទ្ធភាពនៃតម្លៃមានអនុបាតទាប នឹងត្រូវបានជ្រើសរើសយក ប៉ុន្តែទោះបីជាជម្រើសដែលមានអនុបាតខ្ពស់ ក៏អាចអនុវត្តបានបើថ្នាក់ដឹកនាំចង់ចំណាយច្រើនដើម្បីសម្រេចលទ្ធផលក៏ដោយ។

៩.ការវិភាគស្ថានភាពរួចដើម

ការវិភាគស្ថានភាពរួចដើម (Break Even Analysis-BEA) ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីវិនិច្ឆ័យថា តើជម្រើសដែលសមស្របជាងគេនោះ វាសមរម្យនឹងបន្ទុកចំណាយនៃជម្រើសនោះទេ នៅពេលដែលផលចំណេញមិនអាចវាយតម្លៃបាន ឬប្រសិទ្ធភាពនៃបញ្ញត្តិកម្មមានភាពមិនច្បាស់លាស់។

BEA គឺជាការប្រៀបធៀបបរិមាណនៃផលចំណេញនិងបន្ទុកចំណាយ ដើម្បីបង្ហាញថាតើតម្លៃឬចំនួននៃផលចំណេញគួរត្រូវបានគិតគូរដូចម្តេចបើយើងប្រៀបធៀបជាមួយបន្ទុកចំណាយ។ ឧទាហរណ៍ សំណើបញ្ញត្តិកម្មមួយនឹងត្រូវផ្តល់ផលចំណេញ ១០០០០ ដុល្លា ចំពោះថ្លៃដើម ប្រសិនមួយឯកតានៃផលចំណេញមានតម្លៃ ១០០០ដុល្លា ដូច្នេះវាត្រូវផ្តល់ផលចំណេញច្រើនជាង ១០ ឯកតា។

តម្លៃឬចំនួននេះត្រូវតែប្រៀបធៀបនឹងទំហំនៃបញ្ហានិងតម្លៃនៃផលចំណេញដទៃទៀត ដើម្បីធ្វើតេស្តថា តើវាពិតដូចការរំពឹងទុកចំពោះថ្លៃដើមឬទេ។ ឧទាហរណ៍ បញ្ហាកើតឡើងតែ៥ដងក្នុងមួយឆ្នាំ។ ដូច្នេះ ជម្រើសដែលត្រូវការ១០ដងក្នុងមួយឆ្នាំសម្រាប់ថ្លៃដើមនឹងប្រហែលជាមិនយកមកអនុវត្តទេ។

១០.ការវិភាគតាមគុណភាព និងតាមក្រុមក្នុងសង្គម

ការវិភាគតាមគុណភាព

ផលប៉ះពាល់ណាដែលគេមិនអាចគណនាជាតម្លៃបាន គឺប្រសើរបំផុតក្នុងការផ្តល់ឱ្យអ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចនូវការពិភាក្សាបែបគុណភាពទៅលើប៉ះពាល់នោះ និងទុកឲ្យអ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចធ្វើការវិនិច្ឆ័យថា តើសំណើបញ្ញត្តិកម្មផ្តល់ផលចំណេញដែលអាចទទួលយកបានដែរឬមិនបាន។

វិធីសាស្រ្តវិភាគតាមបែបពហុលក្ខណវិនិច្ឆ័យ (Multi-Criteria Analysis-MCA) គឺជាបច្ចេកទេសវិភាគដែលគេនិយមប្រើសម្រាប់ធ្វើការវិភាគតាមគុណភាព ហើយធានាថាជម្រើសទាំងអស់ត្រូវបានវាយតម្លៃដោយត្រឹមត្រូវនិងដោយតម្លាភាព។ វាអាចប្រើប្រាស់បានដើម្បីប្រៀបធៀបជម្រើសនីមួយៗ ប៉ុន្តែដោយសារតែលក្ខណៈសត្យានុម័តនៃការដាក់ពិន្ទុMCA វាមិនអាចប្រើប្រាស់បានដើម្បីកំណត់ថាតើជម្រើសណាមួយនឹងផ្តល់ផលចំណេញដុលនោះទេ។

- ដោយហេតុផលនេះ វិធីសាស្ត្រMCAត្រូវប្រើប្រាស់រួមគ្នាជាមួយការវិភាគប្រសិទ្ធភាពនៃតម្លៃ ឬការវិភាគស្ថានភាពរួចដើម ដើម្បីជ្រើសរើសនូវជម្រើសដែលសមស្របជាងគេ។

វិធីសាស្ត្រMCAទាក់ទងនឹងការជ្រើសរើសលក្ខណវិនិច្ឆ័យច្រើន ដើម្បីវាយតម្លៃទៅលើជម្រើសនានា។ ជម្រើសទាំងអស់នោះត្រូវបានដាក់ពិន្ទុសម្រាប់លក្ខណវិនិច្ឆ័យនីមួយៗ ហើយពិន្ទុសរុបត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រៀបធៀបជម្រើសទាំងនោះ។

តារាងខាងក្រោមបង្ហាញអំពីឧទាហរណ៍នៃការដាក់ពិន្ទុតាមវិធីសាស្ត្រMCA។ វិធីសាស្ត្រMCAមិនគ្រាន់តែជាតារាងពិន្ទុប៉ុណ្ណោះទេ តែវិធីសាស្ត្រMCAអាចជួយថ្នាក់ដឹកនាំបានលុះណាតែលក្ខណវិនិច្ឆ័យទាំងឡាយត្រូវបានជ្រើសរើសដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងការដាក់ពិន្ទុផ្អែកលើភស្តុតាងបានច្បាស់លាស់។ ការជ្រើសរើសលក្ខណវិនិច្ឆ័យ និងការដាក់ពិន្ទុ គួរតែអនុវត្តតាមដំណាក់កាលកំណត់បញ្ហា ការកំណត់បរិមាណ និងការកំណត់តម្លៃដូចបានកំណត់ខាងលើ ហើយការជ្រើសរើសគួរត្រូវបានពន្យល់ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។ ឧទាហរណ៍ - ពិន្ទុប្រៀបធៀបនៃជម្រើសផ្សេងៗគ្នា គួរតែសមាមាត្រទៅនឹងការកំណត់បរិមាណ បើមិនដូច្នោះទេ ការដាក់ពិន្ទុនេះនឹងមិនត្រឹមត្រូវទេ។

	ជម្រើសទី១	ជម្រើសទី២	ជម្រើសទី៣
លក្ខណវិនិច្ឆ័យ ១	៣	៥	២
លក្ខណវិនិច្ឆ័យ ២	២	២	២
លក្ខណវិនិច្ឆ័យ ៣	-១	-២	-៣
លក្ខណវិនិច្ឆ័យ ៤	-២	-២	-២
សរុប	២	៣	-១

ការវិភាគតាមក្រុមក្នុងសង្គម

ទោះបីជាបញ្ញត្តិកម្មអាចផ្តល់ផលចំណេញដុលដល់សហគមន៍ទាំងមូលក៏ដោយ ជួនកាលវាក៏ប៉ះពាល់ដល់ក្រុមមួយចំនួនខុសៗគ្នាដែរ។ ជាពិសេស នៅពេលដែលបញ្ញត្តិកម្មត្រូវបានព្រាងឡើង ដោយមិនបានគិតគូរអំពីបញ្ហាយេនឌ័រ វាអាចប៉ះពាល់ដល់យេនឌ័រមួយច្រើនជាងយេនឌ័រមួយទៀត។ ឧទាហរណ៍៖

- ការបង្កើនប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា អាចប៉ះពាល់ទៅដល់ស្ត្រីច្រើន ប្រសិនបើភាគច្រើននៃបុគ្គលិកដែលមានប្រាក់ឈ្នួលទាបជាស្ត្រី
- បញ្ញត្តិកម្មដែលប៉ះពាល់ដល់មីក្រូឥណទាន អាចប៉ះពាល់ដល់ស្ត្រីច្រើន ប្រសិនបើភាគច្រើននៃអ្នកទទួលឥណទានជាស្ត្រី។

បញ្ញត្តិកម្មអាចប៉ះពាល់ខុសៗគ្នាដល់តំបន់សាសនា ឬក្រុមវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា។ ដោយសារតែផលប៉ះពាល់ខុសៗគ្នានេះ ការវាយតម្លៃសំណើបញ្ញត្តិកម្មដែលប៉ះពាល់មិនល្អដល់ក្រុមមួយ គឺជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃការវិភាគផលប៉ះពាល់ទាំងក្នុងការវាយតម្លៃបឋមទាំងក្នុងការវាយតម្លៃពេញលេញ។ តាមពិត ការវិភាគផលប៉ះពាល់ទៅលើយេនឌ័រ គឺជាការតម្រូវតាមច្បាប់ ហើយរបាយការណ៍ផលប៉ះពាល់យេនឌ័រ គួរតែរៀបចំនិងបញ្ចូលទៅក្នុងរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញលើផលប៉ះពាល់ ប្រសិនបើមានផលប៉ះពាល់សំខាន់ទៅលើយេនឌ័រណាមួយ។

ការវិភាគផលប៉ះពាល់ទៅលើក្រុមដោយឡែកណាមួយ អាចធ្វើឡើងជាទម្រង់នៃការវិភាគផលប៉ះពាល់ ដែលបានបង្ហាញពីមុនរួចមកហើយនៅក្នុងការណែនាំនេះ។ ពោលគឺ ការវិភាគគួរតែ ៖

- កំណត់ថា តើសំណើបញ្ញត្តិកម្មនោះប៉ះពាល់យ៉ាងដូចម្តេចដល់ក្រុមពាក់ព័ន្ធ និងតើវាខុសគ្នាដូចម្តេចទៅនឹងផលប៉ះពាល់ទៅលើប្រជាជនទូទៅ?
- កំណត់ចំនួនមនុស្សក្នុងក្រុមនោះ និងទំហំនៃផលប៉ះពាល់ខុសៗគ្នាទៅលើក្រុមនោះ
- វាយតម្លៃផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន (ឬវិជ្ជមាន) ទៅលើក្រុមនោះ។

ក្រុមដែលរងផលប៉ះពាល់ គួរតែពិគ្រោះយោបល់ដាច់ដោយឡែកពីគ្នាដែរ ដើម្បីកត់ត្រាទុកនូវគំនិតរបស់ពួកគេទៅលើសំណើបញ្ញត្តិកម្ម និងដើម្បីស្វែងរកនូវព័ត៌មានត្រឡប់ថាតើផលប៉ះពាល់ខុសៗ គ្នានោះអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយឬដោះស្រាយដោយរបៀបណា។

ធាតុទី៥- ការពិគ្រោះយោបល់

ប្រសិនបើមិនមានការពិគ្រោះយោបល់ទេ ការយល់ដឹងរបស់យើងអំពីបញ្ហា ជម្រើស និងផលប៉ះពាល់នានា នឹងមានភាពខ្វះចន្លោះ។ ការពិគ្រោះយោបល់នឹងជួយដូចខាងក្រោម៖

- ធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវការយល់ដឹងអំពីបញ្ហា និងធ្វើឲ្យកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលដោះស្រាយបញ្ហាតាមតម្រូវការបាន ដោយគិតបញ្ចូលទាំងការរិះរកនូវជម្រើសដទៃផ្សេងៗ។
- ជួយកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងបរិមាណនៃផលប៉ះពាល់នៃកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដោយបង្កភាពងាយស្រួលក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យនិងព័ត៌មានផ្សេងៗពាក់ព័ន្ធនឹងផលប៉ះពាល់នៃសំណើបញ្ញត្តិកម្ម ដែលនាំឲ្យជ្រើសរើសបាននូវជម្រើសដែលមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត។

- បញ្ចៀសនូវហានិភ័យទាំងឡាយពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលអាចនឹងធ្វើឲ្យកិច្ចអន្តរាគមន៍ទាំងនោះមានប្រសិទ្ធភាពតិច។
- លើកកម្ពស់តម្លាភាពនិងទំនុកចិត្ត តាមរយៈការបើកចំហនូវស្មារតីនៃការសម្រេចការសន្មត និងការវិភាគដើម្បីធ្វើការសម្រេចផ្សេងៗ។

ការពិគ្រោះយោបល់មិនទាមទារឲ្យមានសំណួរចំនួនច្រើនលើសលប់ដែលតម្រូវឲ្យអ្នកពាក់ព័ន្ធបំពេញនោះទេ។ ការពិគ្រោះយោបល់នេះអាចមានប្រសិទ្ធភាពច្រើនជាង ដោយគ្រាន់តែសួរសំណួរសំខាន់ៗមួយចំនួនតិចតួចល្មមប៉ុណ្ណោះ ទៅកាន់បុគ្គលដែលជាមុខសញ្ញាពាក់ព័ន្ធពិតប្រាកដ តាមរយៈវេទិកាពិគ្រោះយោបល់។

១.បញ្ជីត្រួតពិនិត្យ

ត្រូវធានាថា ការពិគ្រោះយោបល់ត្រូវបានធ្វើឡើងជាមួយតំណាងភាគីទាំងអស់ដែលរងផលប៉ះពាល់ពីបញ្ហានិងពីសំណើបញ្ញត្តិកម្ម ដែលរាប់បញ្ចូលទាំងធុរកិច្ច រាជរដ្ឋាភិបាល សាធារណជន និងអង្គការតំណាងនានា។

ការពិគ្រោះយោបល់ត្រូវធ្វើឡើងច្រើនដង នៅក្នុងដំណើការនៃការតាក់តែងបញ្ញត្តិកម្ម។ ការពិគ្រោះយោបល់អាចជួយសម្រួលដល់ការកំណត់រកជម្រើស និងការកំណត់គោលបំណង ក៏ដូចជាធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវការវិភាគផលប៉ះពាល់ និងកំណត់បញ្ហានៃការអនុវត្ត។

ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ថាអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយសុទ្ធតែគិតផលប្រយោជន៍ក្នុងអំឡុងពេលពិគ្រោះយោបល់។ អាស្រ័យហេតុនេះ យើងត្រូវបើកចិត្តឲ្យទូលាយ និងត្រូវធ្វើការពិនិត្យពិច័យឲ្យបានល្អិតល្អន់ចំពោះរាល់ការលើកឡើងនានារបស់ពួកគេ។

២.អ្នកដែលត្រូវពិគ្រោះយោបល់

អ្នកពាក់ព័ន្ធដែលយើងគួរពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអាចមានច្រើនក្រុម ឬអាចជាក្រុមជាក់លាក់ណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ ទៅនឹងការវាយតម្លៃបឋមឬការវាយតម្លៃពេញលេញនីមួយៗ។ ជាគោលការណ៍ណែនាំ ការពិគ្រោះយោបល់អាចធ្វើបានជាមួយអ្នកពាក់ព័ន្ធដូចខាងក្រោម៖

- ធុរជនដែលរងផលប៉ះពាល់ពីបញ្ញត្តិកម្ម ជាអ្នកដែលគួរត្រូវបានពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអំពីបន្ទុកចំណាយនិងការអនុវត្តជម្រើសនីមួយៗ។
- អ្នកប្រើប្រាស់និងបុគ្គលដទៃដែលរងឥទ្ធិពលពីបញ្ហាឬសំណើបញ្ញត្តិកម្ម ជាអ្នកដែលអាចផ្តល់ភស្តុតាងនៃបញ្ហាឬប្រសិទ្ធភាពរបស់ជម្រើសនីមួយៗ។
- អង្គការតំណាងផ្សេងៗ (សភាពាណិជ្ជកម្ម ក្រុមឧស្សាហកម្ម សមាគមអ្នកប្រើប្រាស់ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល) ដែលអាចមានលទ្ធភាពផ្តល់ឲ្យអ្នកនូវទស្សនវិស័យទូលំទូលាយ។

- ទីភ្នាក់ងាររាជរដ្ឋាភិបាលទាំងឡាយដែលនឹងជួយជ្រោមជ្រែងក្នុងការអនុវត្តសំណើបញ្ញត្តិកម្ម (វិទ្យាស្ថានស្តង់ដាកម្ពុជា នគរបាល ភ្នាក់ងារគយ ឬក្រសួងដទៃទៀត)។
- ទីភ្នាក់ងាររាជរដ្ឋាភិបាលទាំងឡាយ ដែលគ្រប់គ្រងឧស្សាហកម្មដូចគ្នា ដើម្បីធានាថា សំណើបញ្ញត្តិកម្មរបស់អ្នកមិនជាន់សមត្ថកិច្ចជាមួយបញ្ញត្តិកម្មដែលមានស្រាប់ ក៏ដូចជាបទប្បញ្ញត្តិអន្តរជាតិផ្សេងៗ។
- ក្រុមការងារយេនឌ័រនិងក្រុមការងារបញ្ជ្រាបយេនឌ័រនៅក្នុងស្ថាប័នរបស់អ្នក និងនៅក្នុងក្រសួងកិច្ចការនារី ដើម្បីធានាថា រាល់ផលប៉ះពាល់ទៅលើយេនឌ័រត្រូវបានទទួលស្គាល់។
- បណ្ឌិតសភាឬអ្នកឯកទេសដទៃទៀត ដែលយល់ដឹងច្បាស់អំពីវិស័យដែលនឹងត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយសំណើបញ្ញត្តិកម្ម ជាអ្នកដែលអាចបង្ហាញទស្សនៈមិនលម្អៀង ឬអាចយល់ដឹងអំពីបញ្ញត្តិកម្មស្រដៀងគ្នានៅក្នុងប្រទេសផ្សេងទៀត។

យើងត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ថា អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយសុទ្ធតែគិតពីផលប្រយោជន៍ដល់ការពិគ្រោះយោបល់ អាស្រ័យហេតុនេះត្រូវ បើកចិត្តឲ្យទូលាយ និងត្រូវធ្វើការពិនិត្យពិច័យឲ្យបានល្អិតល្អន់ចំពោះរាល់ការលើកឡើងនានារបស់ពួកគេ។ អ្នកមិនចាំបាច់យល់ស្របទៅនឹងទស្សនៈរបស់ពួកគេទេ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកត្រូវតែទទួលយកមកពិចារណា និងធ្វើការឆ្លើយតបទៅពួកគេវិញ។

ព័ត៌មានផ្តល់ដោយអ្នកពាក់ព័ន្ធមានប្រសិទ្ធភាពបំផុតនៅពេល ដែលវាត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាមួយរបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមលើផលប៉ះពាល់ឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញលើផលប៉ះពាល់ ទោះបីជាក្នុងទម្រង់សង្ខេបក៏ដោយ។ យ៉ាងណាមិញ យើងត្រូវគោរពសំណើសុំរក្សាការសម្ងាត់របស់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងនោះ។

៣.ទម្រង់នៃការពិគ្រោះយោបល់

ការពិគ្រោះយោបល់អាចធ្វើឡើងក្នុងទម្រង់ជាច្រើនដូចជា កិច្ចប្រជុំសិក្ខាសាលា វគ្គសិក្សា យោបល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ (អាចធ្វើឡើងតាមរយៈការផ្សាយជាសាធារណៈលើទំព័រកាសែត ឬទំនាក់ទំនងដោយផ្ទាល់ទៅកាន់អ្នកពាក់ព័ន្ធនីមួយៗ) ឬតាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមនានា។

ទម្រង់នៃការពិគ្រោះយោបល់ដែលអ្នកជ្រើសរើសភាគីគួរ ៖

- អនុញ្ញាតឲ្យមានការចូលរួមយ៉ាងទូលំទូលាយពីក្រុមអ្នកពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីធានាថា រាល់អ្នកពាក់ព័ន្ធដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីសំណើបញ្ញត្តិកម្ម ត្រូវបានពិគ្រោះយោបល់

- ពន្យារយៈពេលនៃដំណើរការតាក់តែងបញ្ញត្តិកម្ម ដើម្បីអនុញ្ញាតិឲ្យអ្នកពាក់ព័ន្ធអាចផ្តល់មតិយោបល់អំពីជម្រើសទាំងឡាយ និងគោលបំណង ក៏ដូចជាសំណើបញ្ញត្តិកម្មចុងក្រោយ
- ផ្តល់ពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ និងរក្សាការសម្ងាត់ ដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកពាក់ព័ន្ធអាចផ្តល់យោបល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដោយមិនមានក្តីបារម្ភថាព័ត៌មាននឹងត្រូវប្រើប្រាស់ខុសទិសដៅ។ ឧទាហរណ៍ អ្នកនឹងមានសំណូមពរពិគ្រោះយោបល់ជាមួយក្រុមខ្លះនៅក្នុងវេទិកាផ្សេងគ្នា។

៥.ការវាយតម្លៃបឋមឬការវាយតម្លៃពេញលេញជាឯកសារពិគ្រោះយោបល់

របាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញ ជាឯកសារពិគ្រោះយោបល់ ក៏ដូចជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីសំណើរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែរ។ នេះជាការត្រូវចងចាំរាល់ពេលដែលអ្នកធ្វើសេចក្តីព្រាងឯកសារទាំងពីខាងលើ។

- ក្នុងសេចក្តីព្រាងត្រូវប្រើប្រាស់ភាសាដែលអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់អាចយល់បានដោយកុំដកស្រង់សេចក្តីព្រាងបញ្ញត្តិកម្មមកនិយាយតែម្តង តែត្រូវអធិប្បាយថា តើសេចក្តីព្រាងនេះនឹងដោះស្រាយបញ្ហាយ៉ាងដូចម្តេច?
- ព័ត៌មានមួយចំនួនអំពីបញ្ហានិងផលប៉ះពាល់ អាចខ្វះខាតក្នុងអំឡុងពេលព្រាងរបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញ បើដូច្នេះ អ្នកត្រូវរៀបចំសំនួរ ដើម្បីបានព័ត៌មានត្រឡប់ពីអ្នកពាក់ព័ន្ធ
- ត្រូវរាប់បញ្ចូលផងដែរនូវលទ្ធផលនៃការពិគ្រោះយោបល់ដែលបានធ្វើ។

ត្រូវប្រើប្រាស់ព័ត៌មានដែលទទួលបានពីអ្នកពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីបង្កើនគុណភាពនៃការវិភាគក្នុងអំឡុងពេលព្រាង រាប់បញ្ចូលទាំងក្រោយពេលរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយផង។

ធាតុទី៦- ការសន្និដ្ឋាន

នៅពេលដែលការវិភាគផលប៉ះពាល់បានចប់សព្វគ្រប់ ស្មារតីនៃជម្រើសផ្សេងៗដែលបានជ្រើសរើសមកពិចារណា គួរត្រូវធ្វើការប្រៀបធៀប។ ការវាយតម្លៃត្រូវយកមកគិតគូរដល់លទ្ធផលនៃការវិភាគលើផលប៉ះពាល់ នូវផលប៉ះពាល់លើក្រុមផ្សេងៗក្នុងសង្គម និងគុណភាពនៃភស្តុតាងដែលមាន។

ជម្រើសជាអនុសាសន៍ត្រូវកំណត់ដោយការពន្យល់ថា តើហេតុអ្វីបានជាជម្រើសនោះសមស្របជាងគេ ហើយក៏ត្រូវផ្តល់មូលហេតុលម្អិតដែលបដិសេធជម្រើសផ្សេងៗទៀតដែរ។

ទម្រង់នៃសេចក្តីសន្និដ្ឋាននឹងផ្អែកលើវិធីសាស្រ្ត ដែលប្រើប្រាស់ក្នុងការវិភាគលើផលប៉ះពាល់៖

- ក្នុងពេលណាដែលប្រើការវិភាគបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញការសន្និដ្ឋានតម្រូវឲ្យមានការប្រៀបធៀបផលចំណេញដុលរវាងជម្រើសនីមួយៗ (ផលចំណេញដកបន្ទុកចំណាយ) នឹងប្រើលទ្ធផលនេះជាមូលដ្ឋានក្នុងការជ្រើសរើសជម្រើសដែលសមស្របជាងគេ
- ចំពោះរបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញ ដែលបង្ហាញបច្ច័យហានិភ័យខ្ពស់ជាបញ្ហា ជម្រើសសមស្របគួរជាជម្រើសដែលមានប្រសិទ្ធិភាពជាងគេក្នុងការកាត់បន្ថយហានិភ័យ ដោយមិនចាំបាច់គិតអំពីបន្ទុកចំណាយជាពិសេសក្នុងករណីដែលផលចំណេញមិនអាចកំណត់តម្លៃជាប្រាក់បាន
- ការវិភាគស្ថានភាពរួចដើមឬការវិភាគប្រសិទ្ធភាពនៃតម្លៃ អាចយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីកំណត់ថាតើត្រូវបន្តជាមួយជម្រើសណាមួយ ប៉ុន្តែការវិភាគទាំងនេះគ្មានប្រយោជន៍សម្រាប់ការប្រៀបធៀបជម្រើសដែលទាមទារការវិភាគតាមគុណភាពនោះទេ
- ពេលដែលការសម្រេចត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការវិភាគតាមគុណភាព បន្ទាប់មកលក្ខណវិនិច្ឆ័យនិងការវាយតម្លៃទៅលើជម្រើសនីមួយៗធៀបនឹងលក្ខណវិនិច្ឆ័យ ត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់ ឬក៏ប្រើប្រាស់ការវិភាគតាមបែបពហុលក្ខណវិនិច្ឆ័យវិញ។

ការសន្មតសំខាន់ៗ ត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់និងធ្វើតេស្តដោយប្រើប្រាស់តម្លៃជំនួសដើម្បីធានាថាសេចក្តីសន្និដ្ឋានដូចគ្នានៅរក្សាបាន ទោះបីជាស្ថិតក្នុងខណៈមិនប្រសើរក៏ដោយ។ យោបល់អ្នកពាក់ព័ន្ធ មានប្រយោជន៍ដែលយើងមិនអាចចោលបានក្នុងករណីដែលយើងមិនច្បាស់លាស់ក្នុងធាតុណាមួយ។

១.ការពិចារណាលើភាពមិនប្រាកដប្រជា

RIAទាំងអស់មានការពាក់ព័ន្ធនឹងការសន្មតទៅលើអ្វីដែលនឹងកើតឡើងនាពេលអនាគត ដូចជា៖

- ទំហំនៃបញ្ហាដែលត្រូវដោះស្រាយ និងបញ្ញត្តិកម្មដែលមានប្រសិទ្ធភាព នឹងដោះស្រាយបញ្ហាបានយ៉ាងណា
- ការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថរបស់ធុរកិច្ចនិងបុគ្គលម្នាក់ៗ ដែលបណ្តាលមកពីបញ្ញត្តិកម្មថ្មីនេះ។

ការប្រែប្រួលតិចតួចនៃការសន្មតទាំងនេះ អាចធ្វើឲ្យជម្រើសផ្សេងទៅជាបានជ្រើសរើស។ សារៈសំខាន់នៃការសន្មតជាក់លាក់ទាំងឡាយ និងការប្រែប្រួលនៃសេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ដែលកើតចេញពីការកែតម្រូវការសន្មតទាំងនោះ ត្រូវកត់សម្គាល់ក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន។ វាមានសារៈសំខាន់នៅពេលដែលអ្នកអានរបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញ មានព័ត៌មានដែលអាចប្រើប្រាស់ដើម្បីប៉ាន់ស្មានបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញ។ ពេលមានការបង្ហាញសេចក្តីសង្ខេបនៃការសន្មតសំខាន់ៗ ត្រូវអញ្ជើញពួកគេឲ្យផ្តល់ព័ត៌មានត្រឡប់។

២.ការប្រើពាក្យក្នុងការសន្និដ្ឋាន

នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ការវាយតម្លៃបឋមឬការវាយតម្លៃពេញលេញភាគច្រើននឹងប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្របែបគុណភាព ដើម្បីវិភាគផលប៉ះពាល់នៃជម្រើសទាំងឡាយ ដូចជាការវិភាគពហុលក្ខណវិនិច្ឆ័យ ឬការពិភាក្សាយ៉ាងលម្អិតអំពីជម្រើសនីមួយៗ។

ការបង្ហាញយ៉ាងត្រឹមត្រូវនូវលទ្ធផលនៃការវិភាគដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្របែបគុណភាពមានសារៈសំខាន់ណាស់។ ឧទាហរណ៍ ៖ ការវិភាគតាមគុណភាពមួយ គឺជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីគំនិតនិងការចង់បានរបស់អ្នកតាក់តែង។ ជម្រើសដែលត្រូវបានជ្រើសរើស គឺជាជម្រើសដែលឃើញសមស្របជាងក្នុងចំណោមជម្រើសនានាតែប៉ុណ្ណោះ ហើយយើងក៏មិនត្រូវបង្ហាញថាប្រសើរពិតប្រាកដដែរ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋានគួរចៀសវាង ការប្រើពាក្យដែលបង្ហាញថា ជម្រើសដែលត្រូវបានជ្រើសរើសមានលក្ខណៈប្រសើរជាងជម្រើសដទៃទៀត ដោយប្រើពាក្យថាជម្រើសនោះ "មានផលចំណេញខ្ពស់បំផុត" "ល្អបំផុត" ឬ"មានផលចំណេញច្រើនជាងបន្ទុកចំណាយ" ជាដើម។ ការលើកឡើងបែបនេះអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែមានការវិភាគបន្ទុកចំណាយនិងផលចំណេញយ៉ាងស៊ីជម្រៅ។

បើនិយាយឲ្យខ្លី គឺយើងត្រូវមានភាពស្មោះត្រង់ចំពោះរាល់ការវិភាគដែលបានធ្វើឡើង។

ធាតុទី៧- ការអនុវត្ត និងការតាមដានត្រួតពិនិត្យ

ចំណុចចុងក្រោយនៃRIA គឺការពិចារណាអំពីសេចក្តីលម្អិតការងារអនុវត្ត និងបញ្ហាផ្សេងៗដែលត្រូវដោះស្រាយ មុនពេលជម្រើសដែលឃើញសមស្របជាងត្រូវបានអនុម័ត។

លើកផែនការសម្រាប់ការអនុវត្តនិងការតាមដានត្រួតពិនិត្យនៅក្នុងRIA អាចធ្វើឲ្យការតាក់តែងបញ្ញត្តិកម្មកាន់តែប្រសើរឡើង និងបញ្ចៀសរាល់បន្ទុកចំណាយមិនចាំបាច់ដើម្បីប្រតិបត្តិតាម។ ការនេះអាចបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃបញ្ញត្តិកម្ម ដោយសារយើងមានផែនការដើម្បីទប់ស្កាត់ឧបសគ្គផ្សេងៗជាមុន។

សម្រាប់ធាតុទី៧នៃរបាយការណ៍វាយតម្លៃបឋមឬរបាយការណ៍វាយតម្លៃពេញលេញ ដំណើរការនៃការអនុវត្តត្រូវអធិប្បាយដោយរាប់បញ្ចូល៖

- កាលបរិច្ឆេទដែលបញ្ញត្តិកម្មនឹងមានសុពលភាព
- សេចក្តីលម្អិតអំពីនាយកដ្ឋាន/ទីភ្នាក់ងារដែលនឹងគ្រប់គ្រង និង/ឬដាក់ឲ្យអនុវត្តសំណើបញ្ញត្តិកម្ម និងតួនាទីរបស់ពួកគេ
- ប្រភពព័ត៌មានអំពីបញ្ញត្តិកម្ម ដែលសាធារណជនអាចពិគ្រោះយោបល់ ដើម្បីយល់ដឹងបន្ថែមអំពីរបៀបប្រតិបត្តិតាមបញ្ញត្តិកម្ម (ឧទាហរណ៍ ធ្វើដូចម្តេចដើម្បីស្នើសុំអាជ្ញាបណ្ណ)។
- មធ្យោបាយអន្តរកាលនីមួយៗ ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ដំបូងនៃបញ្ញត្តិកម្ម (ឧទាហរណ៍ ការទាមទារឲ្យអនុវត្តកាតព្វកិច្ចយ៉ាងសន្សឹមៗ ការជូនព័ត៌មានទៅកាន់ធុរជនដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់)។
- យន្តការតាមដានការអនុវត្តបញ្ញត្តិកម្ម រាប់បញ្ចូលទាំងការប្រើប្រាស់នូវការវាស់វែងលទ្ធផលនៃការអនុវត្ត និងការកំណត់ពេលវេលាសម្រាប់ការប្រមូលទិន្នន័យនិងធ្វើរបាយការណ៍។

ការអនុវត្តបញ្ញត្តិកម្មទាមទារនូវការកំណត់ផែនការយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន និងការងារផ្សេងៗទៀតជាច្រើន ព្រោះថាបញ្ញត្តិកម្មនឹងមិនមានសុពលភាពដោយងាយៗតាមរយៈការចុះហត្ថលេខាដើម្បីឲ្យក្លាយទៅជាច្បាប់តែប៉ុណ្ណោះទេ។

ប្រសិនបើមានទីភ្នាក់ងារផ្សេងទៀតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តម្រូវឲ្យរើងជួយដល់ការអនុវត្តបញ្ញត្តិកម្ម (ឧទាហរណ៍នគរបាល) ទីភ្នាក់ងារអនុវត្តត្រូវធានាថាអ្នកទាំងអស់នោះយល់ដឹងអំពីតួនាទីរបស់ខ្លួន និងមានសមត្ថភាពអនុវត្តរាល់ភារកិច្ចដែលតម្រូវសម្រាប់ពួកគេ។